

Høstmaskinprøven paa Constantinsborg.

Nogle supplerende Bemærkninger ved Statskonsulent *C. V. Birk.*

Skønt nedenstaaende Betragtninger i Hovedsagen kunne udledes af Beretningen om Prøven eller af, hvad der blev oplyst ved Landhusholdningsselskabets Generalforsamling, vil jeg dog gerne have Lejlighed til at fremdrage dem her, fordi det synes at være vanskeligt at skaffe sig den fornødne Oversigt, efter at enkelte Spørgsmaal have været diskuterede, saaledes at der er fremkommen en Del spredte Oplysninger, som stadig have forudsat, at man havde alt det foran anførte i frisk Minde, — og dette tør man jo desværre ikke gøre Regning paa.

Diagrammerne for samtlige Maskiner viste, som nævnt, en saa stor Ensartethed, at der ikke alene ved denne er en meget stor Garanti imod tilfældige Fejl, men ogsaa en Sikkerhed for, at Prøverne ere udførte med en meget stor Nøjagtighed. Man kan derfor forudsætte, at der hverken findes større Afvigelser paa Grund af Maaden, hvorpaa Prøven er udført, de Instrumenter, der ere benyttede, eller den Indsigt og Omhu, hvorved Maalingerne ere udførte.

Da jeg havde Lejlighed dertil ved Generalforsamlingen, vil jeg ikke her komme nærmere ind paa de Beviser, som Diagrammet giver for, at den forskellige Negstørrelse indvirker i overordentlig ringe Grad paa Kraftmaalingen, naar der gaar lige megen Sæd af samme Kvalitet igennem Maskinen, og denne iøvrigt arbejder under lige Vilkaar, — men jeg vil gerne meddele lidt om, hvorledes man søgte at tilvejebringe disse lige Vilkaar.

Som meddelt i Beretningen havde man til Kraftprøven udsøgt et ensartet og retstaaende Stykke Sæd. Man lod Maskinerne tage fuld Skaarbredde, saa nær som dette kan gøres i Praksis. Men desuden maalte man den virkelige Skaarbredde med korte Afstande langs hele Stykket, og ved Hjælp af den derved fundne Middelbredde korrigerede man Sammenlignings-tallet for de enkelte Maskiner. Dette gjorde man imidlertid ikke saaledes, at man korrigerede Maskinens hele Trækkraft, thi saa vilde man have begaaet en Fejl, hvis en Maskine ikke havde taget fuld Skaarbredde; men man maalte Kraften saa vel under Mejning som under Tomgang (men med alle Organer i Bevægelse) og lod Korrektionen kun gælde de ca. 25 pCt. af Kraften, som skyldes Maskinens Nyttarbejde. Resultatet er derved saa paalideligt, som jeg tror det er muligt at naa det i Praksis.

Man har villet gøre gældende, at man burde have opvejet de Neg, som bleve bundne under Kraftprøven, og uden at kende Forholdene nøjere, synes denne Indvending ogsaa at have nogen Berettigelse, da det jo galdt om at faa saa vidt muligt den samme Mængde Sæd af samme Kvalitet igennem de forskellige Maskiner under Kraftprøven, — men ved nøjere at undersøge denne Sag, vil man finde, at man netop ved en almindelig Vejning af Negene vil begaa en større Fejl, end ved den benyttede Fremgangsmaade, og navnlig da i Rugen, thi ved denne var der et temmelig ringe Foldudbytte, fordi der sine Steder fandtes meget mangelfuldt udviklede Aks, medens Straaet overalt stod ret ensartet og godt. Vilde man derfor paa dette Punkt komme til et nøjagtigere Resultat, burde man altsaa have vejet den tærskede Halm i de af hver Maskine under Kraftprøven indhøstede Neg. Bortset fra de dermed forbundne Vanskeligheder er jeg dog meget i Tvivl om, at man derved kommer til et væsentlig bedre Resultat, end man kan naa ved at lade et Dommerudvalg, der bestaar af flere praktiske Landmænd, ved et Skøn udsøge et ensartet Stykke af en Mark til Kraftprøverne, især naar Sæden paa denne Mark, hvad Straaet angaar, staar ret ensartet over det hele.

Selv om man vejede Halmen, kan man dog ikke maale Straaenes Længde eller tælle deres Antal, og dog kan det ikke nægtes, at ogsaa disse Faktorer indvirke paa den ringe Del af Maskinens Kraftforbrug, som betinger dens Nyttarbejde.

Der er fremkommen Ønsker om at faa noget at vide om Materialets Beskaffenhed i Maskinerne, om hvor dyre de ville være at vedligeholde med Reservedele, og om ogsaa at faa Prøver med ældre Maskiner for at konstatere disses Varighed. Disse Ønskers Berettigelse vil jeg ikke bestride, men det er ikke muligt at tilfredsstille dem, i al Fald med de begrænsede Midler, man nu raader over, og selv om Midlerne vare til Stede, burde disse Prøver næppe foretages sammen med de større sammenlignende Prøver, da dette vilde forøge Vanskelighederne ved at faa disse tilstrækkelig ensartede.

Kunsten ved at afholde en god, praktisk Maskinprøve ligger navnlig i at kunne danne sig et paalideligt Skøn over, hvad der er væsentligt og hvad der ikke er det, derefter at udføre den med den Nøjagtighed, som maa forlanges i Følge Sagens Natur, uden at spilde Tid og Kræfter paa unødvendige Opgaver, og endelig at have en saadan Kontrol over selve Arbejdet, at tilfældige Fejl ere udelukkede. — Og saaledes mener jeg netop, at Høstmaskinprøverne paa Constantinsborg ere udførte.
